

PERSONEELSGEGEVENS UNIVERSITEITEN

14-04-2021

Bestuurlijke besluiten

Versie 1.0

Inleiding

De VSNU verzamelt in opdracht van haar leden gegevens over het personeelsbestand van universiteiten. De "traditie" van het verzamelen van deze data gaat terug tot 1994, en mogelijk zelfs verder. In deze notitie geven we achtergrondinformatie over de bestuurlijke afspraken die ten grondslag liggen aan de dataverzameling personeelsgegevens door de VSNU.

Rol VSNU

Universiteiten zijn verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens van medewerkers op grond van een wettelijke plicht (fiscale wetgeving) en de noodzaak voor de uitvoering van de arbeidsovereenkomst. Doelen van de verwerking zijn in elk geval: de inhouding van belasting en premies en de betaling van het salaris aan de betrokkene. Instellingen zijn ook verwerkingsverantwoordelijke voor de verstrekking van personeelsgegevens aan de VSNU.

De grondslag voor deze verwerking (de verstrekking) is een "wettelijke plicht", die volgt uit artikel 4.5 Whw in samenhang met de Nota van toelichting op het Besluit decentralisatie arbeidsvoorwaardenvorming universiteiten, hogescholen en onderzoekinstellingen. Het doel van de verwerking (de verstrekking aan de VSNU) is te omschrijven als "het mogelijk maken dat de VSNU het arbeidsvoorwaarden overleg voert en collectieve arbeidsovereenkomsten sluit".

De instellingen hebben binnen de vereniging afgesproken dat zij personeelsgegevens aan de VSNU zullen verstrekken. Deze afspraak is vastgelegd in bestuurlijke afspraken, die zijn aangenomen door de General Assembly (voorheen Algemeen Bestuur).

De VSNU ontvangt personeelsgegevens van instellingen en verwerkt deze statistisch voor twee doeleinden. Het eerste doel is het voeren van het arbeidsvoorwaarden overleg en het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten (Doel 1). Het tweede doel is het leveren van beleidsinformatie aan het ministerie van OCW (Doel 2).

Voor sommige verwerkingen is de verwerkingsverantwoordelijke te bepalen aan de hand van een expliciete juridische bevoegdheid. In sommige wetten is expliciet opgenomen dat een entiteit de verantwoordelijke is voor een gegevensverwerking. In andere gevallen kan worden vastgesteld dat een entiteit verwerkingsverantwoordelijke is op grond van een "impliciete bevoegdheid".

Dit is het geval wanneer de bevoegdheid tot vaststelling niet uitdrukkelijk bij wet is geregeld en evenmin rechtstreeks voortvloeit uit expliciete wettelijke bepalingen, maar wel steunt op gemeenschappelijke bepalingen of vaste juridische praktijken op verschillende gebieden (civiel recht, handelsrecht, arbeidsrecht enz.). In dit geval kan mede aan de hand van bestaande traditionele rollen, die doorgaans een bepaalde verantwoordelijkheid inhouden, worden vastgesteld wie voor de verwerking verantwoordelijk is, bijvoorbeeld een werkgever waar het gaat om gegevens van zijn werknemers, een uitgever waar het gaat om gegevens van abonnees of een vereniging waar het gaat om gegevens van leden of donateurs.¹

In geval van de VSNU is er sprake een impliciete bevoegdheid voor de verwerkingen voor de Doelen 1 en 2, op grond waarvan de VSNU de verwerkingsverantwoordelijke is. Deze impliciete bevoegdheid blijkt ook uit de statuten van de VSNU, het feit dat er sinds 1994 functionarissen Institutional Research werkzaam zijn op het bureau met een specifiek functieprofiel en diverse bestuurlijke afspraken. Daaruit blijkt dat instellingen de VSNU bepaalde taken opdragen om de Doelen 1 en 2 te realiseren en dat zij de VSNU daartoe van de benodigde informatie zullen voorzien.

Informatieplicht richting minister van OCW

Tot 2008 was er een geformaliseerde afspraak met het Ministerie van OCW over het leveren van kengetallen en sectorrapportages. Deze afspraak is ontstaan vanuit de gedachte dat een autonome sector zelf verantwoording moet afleggen over publieke middelen. De afspraak werd doorvertaald naar een verplichting voor instellingen om de data aan de VSNU te leveren. Deze afspraak werd vastgelegd in de Richtlijn jaarverslaggeving:

- *Regeling op basis van artikel 2.14 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek; Bijlage 1. Informatieafspraken 2001 Wetenschappelijk Onderwijs zoals bedoeld in artikel 44 van de regeling [Vervallen per 01-01-2008]*
- *Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek [Regeling vervallen per 01-01-2008.] Geldend van 03-08-2002 t/m 02-04-2004*

De regeling die in ieder geval tot 2008 gold, en daarna binnen de vereniging is bestendigd door middel van afspraken in het Algemeen Bestuur van de VSNU is hier weergegeven:

De jaarlijkse kengetallenpublicaties Wetenschappelijk Onderwijs Personeelsinformatie (WOPI), Kengetallen Universitair Onderzoek (KUOZ) en Kengetallen Universitair Onderwijs (KUO) verschijnen met ingang van 1 juli 2001 alleen nog op het internet (www.vsnunl). De gedrukte editie verval. De inhoud blijft in hoofdlijnen gelijk, met dien verstande, dat:

1. in Wetenschappelijk Onderwijs Personeelsinformatie:

1.1. de kengetallen over ziekteverzuim vervallen en worden vervangen door een beschouwing over de ontwikkeling van het ziekteverzuim in het brancheverslag;

1.2. de leeftijdsverdeling van Wetenschappelijk Personeel (WP) en Ondersteunend Beheerspersoneel (OBP) ook in personen wordt gegeven ten behoeve van de internationale statistiek, zijnde Education at a Glance;

2. in Kengetallen Universitair Onderwijs:

2.1. de rendementcijfers in de toekomst worden aangepast aan het bachelor/masterstelsel;

¹ WP29, Advies 1/2010 over de begrippen "voor de verwerking verantwoordelijke" en "verwerker", vastgesteld 16 februari 2010, 39 p, p.12.

- 2.2. ook het gemiddelde rendement op universiteitsniveau wordt opgenomen;
3. de Wetenschappelijk Onderwijs-monitor iedere twee jaar op het internet verschijnt;
4. in Kengetallen Universitair Onderzoek worden de cijfers over de tijdsinzet voor onderzoek, zijnde de zogeheten input wetenschappelijk personeel eerste, tweede en derde geldstroom in fte, gehandhaafd op grond van de best mogelijke benadering.

In 2018 is een nieuw sectorakkoord gesloten met OCW, waarin bepalingen zijn opgenomen over transparantie:

B. Transparantie en verantwoording

De hogescholen, de universiteiten, de studentenorganisaties en de overheid onderschrijven het belang van een grotere zichtbaarheid van de ontwikkelingen in het hoger onderwijs. Daartoe zullen de Vereniging Hogescholen en de VSNU in samenwerking met OCW het initiatief nemen voor de ontwikkeling van een permanent landelijk overzicht voor hbo en wo van kerngegevens voor onderwijs, onderzoek en impact (bijvoorbeeld in de vorm van een digitaal sectordashboard). Met het oog op publieke verantwoording en om houvast te bieden aan de lokale medezeggenschap en de instellingen, die zich graag kunnen vergelijken met andere instellingen, wordt ook de ontwikkeling bij individuele instellingen zichtbaar. De rapportages zullen een breed beeld geven van de ontwikkelingen in het hoger onderwijs. Voor de inhoud van het overzicht maken partijen gebruik van bestaande kwantitatieve en kwalitatieve informatie op het niveau van het stelsel en van de instellingen. Daarbij houden ze rekening met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De eerste overzichten worden begin 2019 opgesteld. De universiteiten en de minister van OCW streven ernaar om bestaande informatie over het stelsel en instellingen optimaal te benutten en te combineren, waarbij de kwaliteit van de informatie verbetert en de belasting voor instellingen om informatie aan te leveren wordt beperkt. Dubbel werk bij diverse instanties zoals bijvoorbeeld VSNU, Vereniging Hogescholen, inspectie, NVAO, CDHO en DUO wordt voorkomen door - waar mogelijk - de onderzoeken en daarvoor gebruikte databestanden op elkaar af te stemmen. OCW gaat met betrokken partijen verkennen welke data, met welk doel en op welke wijze gedeeld mogen blijven worden met de betrokken partijen. Het streven is om zoveel mogelijk de huidige werkwijze voort te zetten maar alternatieven worden meegenomen in de analyse. Het aanpassen van wet- en regelgeving kan eventueel onderdeel van de oplossing zijn om aan de eisen van de AVG te kunnen voldoen.

De VSNU heeft conform deze afspraak begin 2019 een nieuw sectordashboard gelanceerd, waarbij Personeel één van de vier pijlers is. De data die op dat sectordashboard wordt gepresenteerd is gebaseerd op de datalevering van universiteiten aan de VSNU. Zie ook: <https://www.vsnu.nl/feiten-en-cijfers-personeel.html>

Beleidsinformatie OCW

OCW heeft in 2019 een inventarisatie gemaakt van gebruik van personeelsdata voor beleidsinformatie:

- De data wordt gebruikt om analyses te maken over carrières van wetenschappers en bijvoorbeeld ook voor de inzichten over vrouwen in de wetenschap.
- CBS gebruikt Wopi in combinatie met KUOZ om tot de onderzoek coëfficiënt te komen waarmee uiteindelijk ook het percentage BNP van de Nederlandse investeringen kunnen worden bepaald.

- Rathenau gebruikt de berekeningen van CBS op zijn beurt weer voor TWIN en bijvoorbeeld ook voor de presentatie van de onderzoekinzet naar vakgebied (motie Bruins Duisenberg 2016).
- CBS doet voor de OECD onderzoek naar de careers of doctorate holders.
- De personeelsgegevens en data over PhD's zijn ook relevant voor gegevensleveringen ten behoeve van de Europese Commissie (Gender, Nationaal hervormingsprogramma, etc.): de PERS vragenlijst die gebruikt wordt voor internationale statistiek van de VN, OESO, en EU. Daarin gaat het om personeelsaantallen, met uitsplitsingen naar geslacht, expertisegebied, leeftijd(sgroepen), nationaliteit, functie, voltijd/deeltijd, en schaal. Voor onze nationale statistieken hebben we vergelijkbare gegevens nodig.

Internationale verplichtingen

De Europese Commissie heeft in Commission Regulation No 912/2013 vastgelegd dat lidstaten informatie moeten aanleveren over academisch personeel:

- Gegevens over academisch personeel worden voor de ISCED-niveaus 5 t/m 8 geaggregeerd verstrekt. Toezending van gegevens voor ISCED-niveaus 5 t/m 8 (geaggregeerd academisch) en ISCED-niveaus 5 t/m 8 (geaggregeerd beroepsgericht) is facultatief;
- aantal academisch personeel, per geslacht en leeftijdsgroep;
- aantal academisch personeel, per type instelling (openbaar, particulier), arbeidspositie (voltijds, deeltijds, voltijdequivalenten) en geslacht;
- aantal ingeschreven studenten aangepast aan gegevens over onderwijspersoneel, op ISCED-niveaus 0 t/m 8 ISCED 5 t/m 8 geaggregeerd), per type instelling (openbaar, particulier) en intensiteit van de deelname (voltijds, deeltijds, voltijdsequivalent). Toezending van gegevens voor ISCED-niveaus 5 t/m 8 (geaggregeerd academisch) en ISCED-niveaus 5 t/m 8 (geaggregeerd beroepsgericht) is facultatief;

Aanpassingen gegevenslevering als gevolg van wetswijzigingen

Vanaf 2018 is in verband met de nieuwe AVG besloten om nationaliteit niet meer op te vragen, omdat dit een bijzonder persoonsgegeven is. Nationaliteit is vervangen door een ruwere indeling in regio's.

Vanaf 2018 is geboortedatum vervangen door leeftijdsklassen of leeftijd bij aanvang, ook in verband met de privacy.

Bestuurlijke besluiten omtrent gegevenslevering

Besluit Algemeen Bestuur tot inrichting verzameling WOPI-gegevens door VSNU (2003)

Met ingang van 1 januari 2003 heeft het Algemeen Bestuur van de VSNU een Beheers- en gebruikersreglement opgesteld, in de eerste plaats om te bepalen wie en onder welke voorwaarden toegang heeft tot de landelijke gegevensset. Ten tweede is hierin geregeld in hoeverre tot afzonderlijke universiteiten herleidbare gegevens kunnen worden verstrekt. Ten slotte is het noodzakelijk om een aantal maatregelen te treffen die de privacy van de personeelsleden beschermt.

Besluit Bestuurlijke IR-werkgroep verzameling Ziekteverzuim (2006)

Op 1 december 2006 is door de Bestuurlijke IR-werkgroep besloten tot het jaarlijks door de universiteiten leveren van de verzuimcijfers 'nieuwe stijl'. Nieuwe afspraken over de levering en definities van verzuimcijfers waren nodig vanwege de beëindiging van het ARBO-

convenant en nieuwe wetgeving (WIA). Het advies van de WOPI-themagroep "Definities Ziekteverzuim" is tot stand gekomen in samenwerking met TNO.

Conform het advies is besloten vanaf het verslagjaar 2006 een extra ziekteverzuimgegeven op te vragen waarmee het ziekteverzuimpercentage- 2 jaar (ZVP-2 jaar) kan worden berekend en voor de definities, naamgeving en afkortingen van de variabelen ziekteverzuim zoveel mogelijk aan te sluiten bij de Nationale Verzuim Statistiek (NVS) van het CBS.

Besluiten verzameling Hoogleraren niet in Dienst (2009)

Het Algemeen Bestuur van de VSNU heeft op 26 juni 2009 ingestemd met het voorstel tot verzameling van gegevens over (Bijzondere) Hoogleraren. Dit als aanvulling op de gegevens van de hoogleraren die al in WOPI worden geleverd.

Nationaliteit (2010)

Op 5 maart 2010 heeft het Algemeen Bestuur van de VSNU besloten om nationaliteit mee te leveren met de jaarlijkse WOPI-dataverzameling. Met ingang van 31-12-2011 wordt dit in de reguliere opvraag meegenomen. In 2010 is met terugwerkende kracht een opvraag uitgezet over de jaren 2003-2009. Redenen voor deze opvraag waren dat de gegevens over de samenstelling van het personeelsbestand naar nationaliteit en de ontwikkeling hiervan in de loop der jaren belangrijke informatie is voor het wetenschapspersoneelsbeleid: wervingen en selectie, opleiding en begeleiding, beoordeling en beloning van wetenschappelijk personeel.

BKO, Basiskwalificaties Onderwijs (2010)

Vanaf de opvraag 31-12-2010 worden de Basiskwalificaties Onderwijs (BKO) doorgegeven middels WOPI. Dit is een registratie door de onderwijsinstelling zelf waarmee wordt aangegeven of een persoon een BKO heeft behaald. Er is ook ruimte om zogenaamde Senior-kwalificaties (SKO) ook te melden via de gegevensopvraag WOPI.

Langdurend tijdelijke aanstellingen op basis van artikel 2.2a van de CAO (2016)

Met ingang van de gegevensopvraag 31-12-2016 wordt aanvullend opgevraagd: "Aanstellingen op basis van artikel 2.2a" in verband met de CAO-afspraken "Terugdringen tijdelijk onderwijzend personeel". Deze informatie wordt niet in WOPI-flex opgenomen. De informatie wordt aan de universiteiten ter beschikking gesteld en gebruikt bij het landelijk overleg tussen cao-partijen (OVW).

Bij de verhouding vast-tijdelijk in de 22% afspraak tellen WP-ers die bij aanvang een tijdelijk dienstverband van 4 jaar of langer hebben gekregen. Dat kan in de cao alleen op basis van artikel 2.2a van de CAO. Voldoen ze aan die voorwaarde, dan tellen ze in de 22% afspraak voor 'vast' dienstverband.

Opvraag promovendi-gegevens, inclusief buitenpromovendi (2021)

De Minister heeft in antwoord op Kamervragen over beurspromovendi (15 maart 2019, Antwoord op schriftelijke vragen van het Kamerlid Westerveld, 2019D10949), aangegeven dat de registratie van promovendi in overleg met VSNU verbeterd zal worden:

"De universiteiten registreren hun promovendi nu nog niet in alle categorieën. Ik beschik daarom niet over cijfers waaruit blijkt hoeveel beurspromovendi aan Nederlandse universiteiten zijn verbonden en of daarin een stijgende lijn zit. Van de VSNU heb ik wel de

beschikking gekregen over instroomcijfers van werknemer-promovendi in dienst van de universiteiten. Die instroom neemt niet af, maar blijft sinds 2012 stabiel op ongeveer 2000 promovendi per jaar. Uit deze cijfers blijkt dat het aantal beurspromovendi dat de universiteiten aantrekken niet ten koste gaat van de instroom van werknemer-promovendi. Om beter inzicht te krijgen in de verschillende soorten promovendi bij de Nederlandse universiteiten, is de VSNU begin dit jaar gestart met een traject waarin eerst onderscheidende definities voor de verschillende soorten promovendi aan Nederlandse universiteiten worden opgesteld, waarna de aantallen promovendi conform deze categorisering bij de universiteiten zullen worden geregistreerd. "

Het traject waar de minister naar verwijst heeft geleid tot het document 'Een gezonde praktijk in het Nederlandse promotiestelsel'. Hierin staat dat met ingang van 2021 alle universiteiten de promovendigegevens in bijlage II en via de VSNU indeling (werknemer-promovendus, promoverende medewerker, beurspromovendus, extern gefinancierde promovendus, buitenpromovendus) zullen registreren en hierover jaarlijks rapporteren aan de VSNU.

De aanleiding was destijds m.n. dat universiteiten vrijwel geen zicht hadden op buitenpromovendi. Het document is in opdracht van het Rectoren College (september 2018) door een bestuurscommissie van vier rectoren (Mol, Palstra, Subramaniam, Van Krieken) opgesteld, maar het betreft wel een leidraad. De Stuurgroep Onderwijs Onderzoek en Valoriatie van de VSNU heeft op 29 maart 2019 ingestemd met de publicatie van het document en de communicatielijn dat de universiteiten de uitgangspunten en aanbevelingen uit het document overnemen.